

PLAN FÖR GENOMFÖRANDE AV UTBILDNING AV HANDLEDARE

BUILD UP Skills SWEBUILD
Agreement number – IEE/13/BWI/708/SI2.680176

Sammanfattning

Syftet har varit att planera genomförandet av utbildningen av handledarutbildare och utbildningen av handledare.

Planen för genomförande baseras på byggindustrins intresse och behov av utbildning samt önskemål/krav från SWEBUILD-konsortiet gällande hur utbildningarna blir förlagda i tid och plats, samt var och när kurser anordnas. Projektets budget har påverkat hur handledarutbildningarna genomförs under projektiden för SWEBUILD-projektet.

Erfarenheter från Bygga-Bo-dialogen och utbildningen för utbildare av passivhusbyggare har utnyttjats.

Utbildningen av handledare administreras av WSP. Ansökning för att bli utbildare av handledare görs till WSP, som godkänner. Godkända utbildare av handledare kommer från SWEBUILD-konsortiet.

Ansökan till handledarutbildningen sker med hjälp av en weblösning.

Genomgången utbildning till handledare godkänns med hjälp av en kunskapstest för gruppen, som ingår i det interaktiva utbildningsmaterialet. Godkännandet görs av utbildaren.

Godkända utbildare av handledare och godkända handledare registreras som handledare av energibyggare i den till ID06 kopplade kompetensdatabasen.

En kontinuerlig uppföljning och utvärdering av utbildningen genomförs.

Innehåll

Syfte och mål	1
Metod	1
Bakgrund	1
Bygga-bo-dialogen.....	2
Utbildning för utbildare – passivhusbyggare	3
Resultat.....	3
Organisation	3
Utlysning av utbildning till handledare	3
Ansökningsförfarande för utbildare av handledare.....	4
Ansökningsförfarande för utbildning till handledare.....	5
Bokning av lokal och utbildare för undervisning av handledare.....	5
Administration av ansökningar för att bli utbildare av handledare.....	6
Administration av anmälningar till kursen Handledarutbildning för Energibyggar.....	6
Besked till anmälda till kursen Handledarutbildning för Energibyggar	7
Genomförande av utbildning av utbildare av handledare	7
Genomförande av utbildning av handledare	7
Registrering av godkända utbildare av handledare	8
Registrering av godkända handledare	9
Uppföljning av utbildningen av handledare.....	9
Tidsplan för genomförandet	10
Slutsatser	10
Referenser	11

Rapporttitel
D4.3

Dokumentdatum
2016-02-11

Agreement number
IEE/13/BWI/708/SI2.680176

Skapat av
Åke
Blomsterberg

WSP

SYFTE OCH MÅL

Det övergripande syftet med WP4 är att ansvara för genomförandet av utbildningen av 500 handledare, som sin tur skall utbilda verksamma på svenska byggarbetsplatser till att bli "energibygare" dvs. utbilda byggnadsarbetare och installatörer inom energieffektivt byggande och förnybar energi. Syftet med D4.3 är att planera genomförandet av utbildningen av handledarutbildare och utbildningen av handledare för utbildning av verksamma på byggarbetsplatser till energibygare. Detta under projektiden för SWEBUILD-projektet.

METOD

Planen för genomförande baseras bl.a. på kartläggningen av byggindustrins intresse och behov (Douhan 2015, Douhan 2015b) av utbildning samt önskemål/krav från SWEBUILD-konsortiet gällande hur utbildningarna blir förlagda i tid och plats, samt var och när kurser anordnas. Projektets budget fördelat på tid och kostnader har också styrt hur handledarutbildningarna har beslutats att genomföras under projektiden för SWEBUILD-projektet.

Erfarenheter från Bygga-Bo-dialogen och utbildningen för utbildare av passivhusbyggare har utnyttjats.

BAKGRUND

En sammanställning har gjorts av utbildningar inom ämnena energi, byggnader, förnybar energi, men även några utbildningar som använder intressanta metoder inom andra ämnesområden har tagits med (Dolff, 2015). Två omfattande utbildningar med hög kvalitet och helhetstänk är Bygga-bo-dialogen och utbildningen för utbildare av passivhusbyggare, där utbildningen har en längd på två dagar. En av slutmålgrupperna för dessa utbildningar är samma som för SWEBUILD dvs. verksamma på byggarbetsplatser.

Bygga-bo-dialogen

Bygga-bo-dialogens utbildningen av handledare genomfördes under 2005 till 2010 (Kumar 2015, Boverket 2010). IVL genomförde en pilotutbildning för att testa utbildningsmaterialet. Kursdeltagare var en blandning av olika yrkeskategorier. Efter pilotutbildningen genomfördes utbildningen av handledare bl.a. av SP. Utbildningen genomfördes på många ställen i Sverige, inte bara i storstadsområdena. Lokala arrangörer-eldsjälar anlätades för utbildningstillfällen.

Värkning av handledare genomfördes genom att kontakta företag (större) och övertyga dem att välja ut personer som är lämpliga som handledare, engagerade personer. Annonsering/utlysning ansågs inte resultera i så många sökande till handledarutbildningen.

I Bygga-bo-dialogen var målsättningen minst 10 och högst 20 kursdeltagare till varje utbildningstillfälle för handledare.

Bygga-bo-dialogen utbildade ca 2 500 handledare, som i sin tur utbildade ca 35 000 personer. Följande målgrupper fanns:

- Målgrupp 1 Byggnadsarbetare, installatörer, fastighetsanställda m.fl.
- Målgrupp 2 Byggherrar, projektörer, arkitekter, planerare, projekteringsledare m.fl.
- Målgrupp 3 Driftstekniker, driftsingenjörer, fastighetsförvaltare m.fl.
- Målgrupp 4 (Miljöklassad Byggnad) Miljöansvariga, energiexperter, konsulter, fastighetsägare m.fl.

För handledare för målgrupp 1-3 ingick en utbildningspärm, en CD med power point presentationer och en DVD med filmsekvenser. Boverkets informationsavdelning har ett register med utbildade handledare. Bygga-bo-dialogen utvärderades 2010 (Boverket, 2010). Utvärderingen var positiv, men pekade på att det är tidskrävande att etablera en ny utbildning.

Problem vid utbildningen kan vara att många större entreprenörer inom byggsektorn inte har så stor andel fastanställda och att ökande andel på byggarbetsplatser är utländska, som inte kan svenska i någon större utsträckning.

Utbildningen var under 2005 till 2009 avgiftsfri. Fr.o.m. 2010 togs en administrativ utgift på 750 kr ut. Avgiften kan ha haft en dämpande effekt på efterfrågan. Anmälan till utbildningen skedde via e-post.

Utbildning för utbildare – passivhusbyggare

Utbildningen av utbildare – passivhusbyggare – genomfördes under 2012 till 2014 av Passivhuscentrum och SP (Lågan, 2015). Drygt 100 personer har genomgått utbildning för utbildare av passivhusbyggare. Målgruppen var tekniskt sakkunniga, projektledare, platschefer, arbetsledare och andra med utbildningskompetens på byggföretag. De som gått kursen får tillgång till allt utbildningsmaterial för att utbilda vidare. Antal deltagarplatser var 20. Kursavgiften var 10 000 – 13 000 SEK exkl. moms. I kursavgiften ingick kursmaterial och förtäring. Resa och boende bekostades av deltagarna själva. Anmälan till utbildningen skedde via en hemsida. Enligt två kursdeltagare är utbildningen väl genomtänkt och idén med att utbilda utbildare på företagen är rätt.

RESULTAT

Organisation

Administratör av utbildningen av handledare är WSP t.o.m. 2017-08. Utbildare av handledare är t.o.m. 2017-08 deltagarna i SWEBUILD-projektet: SP, PHVG (Passivhuscentrum), TIABS (Teknologisk Institut), EAS (Föreningen Sveriges Energikontor), VVS (VVS Företagen), EIO (Elektriska Installatörsorganisationen), BI (Sveriges Byggingustrier), WSP, NCC. Utbildningen finansieras av SWEBUILD-projektet.

Utlysning av utbildning till handledare

Utlysningen måste ske så att relevanta potentiella handledare nås och får möjlighet att delta.

Tänkbara som handledare är platschef, arbetsledare, yrkesarbetare (byggnadsarbetare eller installatör), energisamordnare, miljösamordnare, särskild utbildare eller utbildningsavdelning i större bygg- och installationsföretag, privata utbildare och anställda på branschorganisationer inom bygg- och installationssektorn.

Utlysningen sker med annonsering på SWEBUILD:s hemsida och utskick till bygg- och installationsföretag och relevanta utbildare. Utskick planeras även till tidigare utbildade handledare inom Bygga-bo-dialogen och utbildning för utbildare – Passivhusbyggare. Eftersom det finns en risk att annonsering och utskick inte ger tillräckligt många sökande, så

planeras en komplettering med direktkontakt med större företag, företrädesvis större entreprenörer (el-, VVS- och bygg-). Kontakten syftar till att övertyga företagsledningen att välja ut och skicka lämpliga engagerade anställda till utbildningen. Frågan är hur mindre företag nås. Separat utarbetas en detaljerad plan för lanseringen av utbildningen till handledare.

Sammanfattningsvis genomförs:

- utskick till deltagare i Bygga-bo-dialogen och utbildare av passivhusbyggare
- kontakt med branschorganisationer (EIO, VVS-företagen och BI) för att höra om deras informationskanaler kan utnyttjas.
- direktkontakt med större och medelstora entreprenörer. Eventuellt kan EIO, VVS-företagen och BI kontakta medlemmar som de tror kommer vara intresserade.
- förankring/granskning av utskick.

En ansökningsmodul på hemsidan måste vara klar att använda då annonseringen startar dvs. i december, 2015.

En mer detaljerad beskrivning av utlysning och marknadsföring av utbildningen till handledare ges i separat rapport (Douhan 2015c).

Ansökningsförfarande för utbildare av handledare

Utbildningen av utbildare av handledare genomförs av deltagare i SWEBUILD-projektet. Varje organisation inom SWEBUILD ställer upp med utbildare av handledare. SWEBUILD-projektet finansierar utbildarnas utbildning av handledare.

Ansökan sker med e-post till WSP från SWEBUILD-konsortiedeltagare, senast i september, 2015.

Till ansökan bifogas (Blomsterberg 2015):

1. Meritförteckning.
2. Kortfattad redogörelse för byggnads- och installationsteknisk, energiteknisk, förnybar energiteknisk, pedagogisk erfarenhet och annan verksamhet som är av betydelse med hänsyn till den sökta befattningen inklusive den sökandes vision om energieffektivt och hållbart byggande.
3. Beskrivning av undervisningserfarenheter.
4. Arbetsplatsens geografiska läge

Ansökningsförfarande för utbildning till handledare

Ansökan sker med hjälp av en webblösning (där namn, adress, mm. från ansökande sparas automatiskt). Sveriges Byggindustriers Entreprenörskolans formulär för kursanmälan används, med en länk från SWEBUILD:s hemsida. Webblösning lanseras i december, 2015

När en person anmält sig för att bli handledare får de ett mail med bekräftelse på att ansökan mottagits och besked om antagning. Anmälan kan göra senast tre veckor före utbildningstillfället, alternativt så länge platser finns kvar kan anmälan göras fram till en vecka före kursstart.

Utbildningen för handledare är avgiftsfri inkl. mat, men om en person inte dyker upp till utbildningstillfället tas en avgift ut som täcker utgifterna. Detta anges vid ansökningstillfället.

Bokning av lokal och utbildare för undervisning av handledare

BI och Energikontoren tillhandahåller lokaler inkl. måltider. Målet är att handledarutbildningen ska vara "nära" handledarnas arbetsplats, dvs. på ett större antal orter. Under våren 2016 planeras 22 utbildningstillfällen á en dag förlagda till Falun, Stockholm, Uppsala, Eskilstuna, Göteborg, Jönköping, Malmö, Halmstad, Karlshamn, Växjö, Kalmar, Örebro, Karlstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå. Vårens bokning av lokaler, utbildare och utbildningsdatum slutförs senast i november, 2015.

Utbildningen sker i möjligaste mån inte på enskilda företags kontor, utan på "neutral mark". Handledarutbildningarna, som genomförs våren 2016, sker på Energikontoret i Mälardalen AB, Energikontoret Örebro, Energikontor Jämtland, Energikontor Norr samt hos Sveriges Byggnadsindustriers lokalkontor. Målsättningen har varit att förlägga en så stor del som möjligt av utbildningen hos energikontoren. Skulle lokaler fattas på någon ort kan även WSPs och SPs lokaler användas. Om budgeten tillåter kan också hotellkonferensalternativ användas.

En målsättning har varit att fördela utbildningarna geografiskt runt om i Sverige, med särskild koncentration i områden där större efterfrågan på utbildning förväntas. Strategin är

att utbildningstillfällena fördelas till vår 2016, höst 2016 och vår 2017. Om det visar sig att efterfrågan på utbildningstillfällen inte överensstämmer med de orter som bokats under våren 2016 kan detta justeras till hösten 2016 och våren 2017.

Extra utbildningstillfällen kan behövas om den geografiska fördelningen av utbildningsorter inte stämmer med efterfrågan. Det finns ca 232 000 kr totalt i budgeten som täcker lokal och måltider (25 000 euro). Eftersom vi inte får lov att fakturera varandra inom SWEBUILD-konsortiet, kan vi bara använda lokaler hos BI och Energikontoren om det är gratis.

Vid varje utbildningstillfälle ska sörjas för:

- lokal med den tekniska utrustning som krävs t.ex. projektor och ljudanläggning, tillgång till Internet
- för- och eftermiddagskaffe, vatten och tilltugg
- lunch
- att utvärdering genomförs
- registrering
- utbildningsmaterial
- att en uppdaterad lista för deltagare i utbildningen skickas till WSP

Administration av ansökningar för att bli utbildare av handledare

Ansökningar till att bli utbildare görs till WSP och registreras hos WSP. Utbildare av handledare väljs ut till utbildningstillfälle efter geografisk anknytning, senast i december 2015 för utbildning under våren 2016.

Administration av anmälningar till kursen Handledarutbildning för Energibygare

BI:s Entreprenörsskolans anmälningssmodul används för administration av anmälningar till kursen. Anmälningarna och intresseanmälningar till handledarutbildningen registreras kontinuerligt i en databas hos BI:s Entreprenörsskola. En gång per vecka skickas en sammanställning till WSP.

Besked till anmälda till kursen Handledarutbildning för Energibygare

Alla som anmäler sig kan gå kursen. Ett automatgenererat mail skickas direkt till den som anmält sig genom Entreprenörsskolans anmälningsmodul.

Genomförande av utbildning av utbildare av handledare

Utbildningen tar en dag i anspråk och genomförs på svenska. Utbildningen genomförs av tre utbildare: en med byggteknisk kompetens, en med installationsteknisk kompetens och en med elteknisk kompetens. Någon tryckt dokumentation av själva utbildningen erhålls inte, utan det finns alltid möjlighet att gå tillbaka till det interaktiva utbildningsmaterialet. Däremot finns en handledarguide (pdf-fil) för den som skall genomföra utbildningen på en byggarbetsplats (Alonzo 2015). Utbildningen genomförs den 8 mars, 2016. Utbildningen och deltagandet i utbildningen finansieras av SWEBUILD-projektet.

Genomförande av utbildning av handledare

Tre pilotprojekt med utbildning av handledare och utbildning av verksamma på byggarbetsplatser genomfördes under hösten 2015 och ett i januari 2016..

De skarpa utbildningstillfällena sprids ut i tiden så att "ryktet hinner sprida sig". Detta innebär att en tredjedel av utbildningstillfällena hålls våren 2016, en tredjedel hösten 2016 och en tredjedel våren 2017. Totalt planeras ca 70 utbildningstillfällen för att utbilda 500 handledare dvs. i genomsnitt utbildas ca 7 handledare per utbildningstillfälle. Antalet utbildningsplatser per tillfälle är maximerat till 15 kursdeltagare.

Närvarolista upprättas vid kurstillfällena och skickas till WSP. Närvarolistan baseras på anmälningslistan som innehåller uppgifter om företag, namn, personnummer, e-post och telefonnummer. Anmälningslistan skickas från Entreprenörsskolan till WSP, som vidareberfordrar den till utbildaren. I inledningsskedet deltar WSP i ett antal utbildningstillfällen. Därefter blir utbildaren administrativt ansvarig. En checklista kommer att tas fram för vilka administrativa uppgifter utbildaren är ansvarig för att genomföra. Utbildningen är på en dag och är på svenska.

En utbildare per utbildningstillfälle genomför utbildningen.

Utbildare av handledare som ska genomföra utbildningen med en grupp, ska logga på www.energibyggare.se med sin speciella inloggning.

Någon tryckt dokumentation av utbildningen erhålls inte, utan det finns alltid möjlighet att gå tillbaka till det interaktiva utbildningsmaterialet. Däremot finns en handledarguide (pdf-fil) för den som skall genomföra utbildningen på en byggarbetsplats (Alonzo 2015). Denna guide går igenom.

Utbildningen är avgiftsfri. Lunch och fika ingår. Utbildarna av handledare finansieras inom ramen för SWEBUILD-projektet.

Registrering av godkända utbildare av handledare

Registrering av godkänd utbildare av handledare sker i den till ID06 kopplade kompetensdatabasen. Utbildare registreras som handledare av energibyggare. En förutsättning är att utbildaren av handledare är registrerad i ID06-systemet. Beställning av ID06-kort ombesörjs av behörig firmatecknare vid det företag utbildaren är anställd.

För att få registrera utbildningsbevis måste utbildnings- eller byggföretaget vara ackrediterat (godkänt) av Sveriges Byggindustrier (ID06 2015). Detta borgar för att registrerade utbildningsbevis uppfyller gällande krav enligt lagar och föreskrifter. Registrator på utbildnings- eller byggföretaget kan logga in i den till ID06 kopplade kompetensdatabasen och se sina registrerade utbildningsbevis på individ- och företagsnivå.

De företag som själva vill registrera sina godkända utbildare av handledare kan göra det om de följer kompetensdatabasens regler för det. Entreprenörsskolan på BI kan sköta den här administrationen. Entreprenörsskolan är redan ackrediterade kompetensregistratorer (kostnad på 6000 kr/år) vilket de allra flesta företag inte själva kommer att vilja vara, förutom kanske de stora företagen. Kostnad för registrering är 130 kr/deltagare om det går via Entreprenörsskolan.

Avgifterna för den till ID06 kopplade kompetensdatabasen består av två delar; dels en användaravgift som beror på om du vill kunna registrera utbildningsbevis i databasen eller endast ha läsbehörighet, dels en registreringsavgift.

- ID06-ackrediterad kompetensregistrator (utbildningsföretag, arbetsgivare): 6000 kr/år

- Endast läsbehörighet: 1000 kr/år
- Registrering av befintliga/gamla utbildningsbevis: 20 kr/styck
- Registrering av nya utbildningsbevis: 100 kr/styck

Utbildare av utbildare av handledare behöver göra tre saker för att registrering skall kunna ske i kompetensdatabasen: 1. Dela ut och samla in påskrivna medgivandeblankett, som finns framtagen av ID06. Medgivandet består av ett papper att skriva under samt en bilaga med "villkor". Bilagan kan kursdeltagaren ta med sig om hen vill men om hen inte vill det samlar utbildaren in och återanvänder till nästa tillfälle. 2. Utbildare fyller i de tre första kolumnerna i bifogad blankett för utbildningsbevis till ID06. Det handlar om Personnummer, namn, nationalitet (behövs för att man skall veta hur personnumret skall skrivas in i kompetensdatabasen, personnummer måste skrivas exakt så som det är skrivet på ID06:kortet). 3. ID-kontroll av kursdeltagaren för att säkerställa att rätt person blir registrerad i kompetensdatabasen. Medgivandeblanketten och digital form av blanketten skickas till Entreprenörsskolan som ser till att registrering sker.

Registrering av godkända handledare

I det interaktiva utbildningspaketet finns kontrollfrågor som ska besvaras på gruppnivå. I slutet av handledarutbildningen bedömer läraren (utbildare av handledare), som är en representant från projektkonsortiet, om deltagarna är godkända som handledare och kan registreras som sådana. Det är inte givet att alla utbildade godkänns som handledare.

Utbildare av handledare görs på samma sätt som för utbildare av handledare (se Registrering av godkända utbildare av handledare).

Registreringen av handledare sker i den till ID06 kopplade kompetensbasen. Handledare registreras som handledare av energibyggnare. Godkänd utbildning till handledare registreras av utbildaren. En förutsättning är att handledaren är registrerad i ID06-systemet (se Registrering av utbildare av handledare). Kostnad för registrering är 130 kr/deltagare om det går via Entreprenörsskolan. För 500 handledare blir kostnaden 65 000 kr, som betalas av SWEBUILD-projektet. De företag som själva vill registrera sina handledare kan de få göra det om de följer kompetensdatabasens regler för det och själva står för kostnaden.

Uppföljning av utbildningen av handledare

En enkätundersökning fylls i av deltagare i utbildningen vid utbildningens slut. Enkäten användes första gången vid de tre pilotutbildningarna, där den kompletterades med djupintervjuer efter första tillfället då pilothandledarna utbildat energibyggnare.

Enkätresultaten sammanställs och delges utbildarna, som förväntas komma med förslag till ev. förbättringar av handledningen och utbildningsmaterialet. Enkätundersökningen utvecklas och utvärderas av Teknologisk Institut.

Efter terminsslut ordnas ett möte med utbildare av handledare för erfarenhetsåterföring.

Tidsplan för genomförandet

Aktivitet	Översiktlig tidplan																							
	2015				2016												2017							
	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug
WP4																								
Utlisning av utbildning till handledare																								
Ansökan för utbildare av handledare																								
Ansökan till handledareutbildning																								
Bokning av lokal och utbildare av handledare																								
Administration av ansökning för utbildare av handledare																								
Administration av ansökningar till handledareutbildning																								
Besked till anmälda till handledareutbildningen																								
Utbildning av utbildare																								
Utbildning av handledare																								
Registrering utbildare																								
Registrering av handledare																								
Uppföljning av utbildningen av handledare																								

SLUTSATSER

Vad avser administrationen av utbildningen av handledare så görs den av WSP. Godkända utbildare av handledare finns inom SWEBUILD-konsortiet.

Ansökan för att bli utbildare av handledare sker direkt till WSP.

Ansökan till och administration av utbildning till handledare och energibygare sker med hjälp av en webblösning på projektets hemsida via en länk till BI-Entreprenörsskolans hemsida.

Utbildning av utbildare av handledare genomförs av tre utbildare: en med byggteknisk kompetens, en med installationsteknisk kompetens och en med elteknisk kompetens.

Utbildning av handledare genomförs av en utbildare, som godkänner genomgången utbildning med hjälp av en kunskapstest för gruppen, som ingår i det interaktiva utbildningsmaterialet.

Registrering av godkända utbildare av handledare och godkända handledare sker som handledare av energibygare i den till ID06 kopplade kompetensdatabasen.

En kontinuerlig uppföljning och utvärdering av utbildningen genomförs, för att vid behov förbättra, men framförallt för att uppdatera utbildningen.

Referenser

Alonzo, Y., 2015, Handledarguide för att utbilda energibygare, SWEBUILD

Blomsterberg, Å., 2015, Kvalifikationskriterier för handledare och utbildare av handledare, SWEBUILD.

Boverket, 2010, Bygga-bo-dialogens kompetensutvecklingsprogram för hållbart byggande och förvaltande – slutrapport juni 2010.

Douhan, Å., 2015, Report on previous experiences from continuous vocational training and input from the industry to the training of trainers courses, D2.1 SWEBUILD.

Douhan, Å., 2015b, Koncept för storskalig byggarbetsplatsförlagd utbildning, D2.2 SWEBUILD.

Douhan, Å., 2015c, Handlingsplan för genomförande av utbildning av handledare och utbildare av handledare, SWEBUILD, ej klar.

ID06, 2015, ID06 Kompetensdatabas, <https://www.id06kompetensdatabas.se/>

Kumar, Y., 2015, intervju med projektledaren för Bygga-bo-dialogen, 2015-04-16.

Lågan, 2015, Kompetenshöjning av yrkesarbetare - Utbildning av utbildare, http://www.laganbygg.se/kompetenshojning-av-yrkesarbetare---utbi_65